

procedura
Niebieskie
Karty
od nowa

STOWARZYSZENIE
OPTA

projekt finansuje
dzielnica
Ursynów

procedura
**Niebieskie
Karty**
od nowa

Grzegorz Wrona
Katarzyna Przyborowska
Marlena Dałek

STOWARZYSZENIE
OPTA

projekt finansuje
dzielnica
Ursynów

Wstęp

W czerwcu 2023 roku weszły w życie nowe przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Zawierają one wiele rozwiązań mających służyć dalszej poprawie sytuacji osób dotkniętych przemocą. Wprowadzono zapisy modyfikujące m.in. samą procedurę Niebieskie Karty (NK) i sposób działania służb w ramach grup diagnostyczno-pomocowych (GDP), a także poszerzono uprawnienia Policji i Żandarmerii Wojskowej w zakresie natychmiastowego stosowania narzędzi zapewniających bezpieczeństwo osobom doznającym przemocy (nakaz opuszczenia mieszkania oraz zakaz kontaktowania się i zbliżania do osób i miejsc). Zespołom interdyscyplinarnym (ZI) nadano nowe uprawnienia do kierowania osób stosujących przemoc do programów korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych.

W prezentowanej publikacji wskazujemy poszczególne etapy realizacji nowej procedury Niebieskie Karty. Chcielibyśmy także zwrócić uwagę na dynamikę procesu współpracy w grupie i zaproponować techniki komunikacyjne oraz interwencyjne mogące tę pracę usprawnić.

Wspomniane regulacje to nie tylko nowe podejście do przeciwdziałania przemocy domowej, wzmacniające służby w pracy z osobą stosującą przemoc, ale także ogrom ułatwień oraz dodatkowych wyzwań. Nowelizacja wprowadza nowe zadania, nowe definicje, nowe formy wsparcia i sposoby oddziaływania zarówno wobec osób stosujących, jak i doznających przemocy. Ustawa stawia również nowe wyzwania i wskazuje zmiany w organizacji zespołów interdyscyplinarnych oraz grup diagnostyczno-pomocowych, a także inaczej definiuje warunki wszczęcia i zakończenia procedury.

Nasz poradnik został stworzony z myślą o potrzebach ursynowskich specjalistów – w celu wsparcia ich w sprawnym poruszaniu się po nowych przepisach i podpowiedzenia możliwych sposobów działania. W publikacji

znajdziecie Państwo informacje dotyczące zmian w prawie oraz praktyczne wskazówki ułatwiające skuteczne ich wdrożenie.

Mamy nadzieję, że ten poradnik będzie dla Państwa dobrym narzędziem podczas codziennych wyzwań związanych z realizacją procedury NK, pozwoli Wam na szybką adaptację do nowych realiów oraz umożliwi efektywne wykorzystanie zmienionych przepisów na rzecz osób uwikłanych w przemoc domową.

Dziękujemy za zaufanie i zapraszamy do lektury

Autorzy

I. Zgłoszenie przemyocy

Każdy, kto podejrzewa występowanie przemyocy domowej, powinien zgłosić ten fakt do zespołu interdyscyplinarnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby doznającej przemyocy domowej. Tryb zgłaszania przemyocy do zespołu interdyscyplinarnego nie został prawnie sformalizowany, jednak dla przedstawicieli poszczególnych zawodów lub osób reprezentujących wymienione niżej podmioty ustawodawca wprowadził obowiązek wszczynania procedury Niebieskie Karty.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami procedurę Niebieskie Karty są zobligowane uruchamiać następujące osoby:

- pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemyocy domowej
- funkcjonariusz Policji
- żołnierz Żandarmerii Wojskowej
- asystent rodziny
- nauczyciel wychowawca będący wychowawcą klasy lub nauczyciel znający sytuację domową małoletniego
- osoby wykonujące zawód medyczny, w tym lekarz, pielęgniarka, położna lub ratownik medyczny
- przedstawiciel gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
- pedagog, psycholog lub terapeuta, będący przedstawicielami:
 - jednostek organizacyjnych pomocy społecznej
 - gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych
 - Policji
 - Oświaty
 - ochrony zdrowia
 - organizacji pozarządowych.

Procedurę Niebieskie Karty uruchamia się poprzez wypełnienie druku Niebieska Karta A (NK-A), stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870).

II. Podstawa wszczęcia procedury Niebieskie Karty

Podstawę wszczęcia procedury NK określa art. 9d ust. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz.U. nr 180 poz. 1493 z późn. zm.) – zwanej dalej Przem.Dom.Ust. – jako: „powzięcia w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych podejrzenia stosowania przemocy wobec osób doznających przemocy domowej lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej”.

Aby zatem odpowiedzieć na pytanie, kiedy należy uruchomić procedurę Niebieskie Karty, konieczne jest sięgnięcie do definicji przemocy domowej. Znajduje się ona w art. 2 ust. 1 pkt 1 Przem.Dom.Ust., a jej brzmienie można sprowadzić do następujących elementów:

Przemocą domową jest umyślne naruszenie prawa z użyciem przewagi fizycznej, psychicznej lub ekonomicznej wobec osoby doznającej przemocy domowej¹.

Nie ma przy tym znaczenia, czy zachowanie lub zaniechanie osoby stosującej przemoc domową miało miejsce jednokrotnie, czy wielokrotnie.

¹ Pełne brzmienie ustawowej definicji przemocy domowej:

Ileć w ustawie jest mowa o przemocy domowej, należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy, lub uzyskania samodzielności finansowej;
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Do przemocy domowej może dochodzić jedynie w przypadku relacji pomiędzy osobami z określonego kręgu. Aby zidentyfikować przemoc domową, należy zatem sprawdzić, czy zarówno osoba stosująca przemoc domową, jak i osoba doznająca przemocy domowej znajdują się w kręgu osób objętych Przem.Dom.Ust.

III. Definicja osoby doznającej przemocy domowej

Zgodnie z definicją ustawową osobą stosującą przemoc domową może być jedynie osoba pełnoletnia (art. 2 ust. 1 pkt 3 Przem.Dom.Ust.). Nie ma zatem możliwości prawnej, aby w procedurze NK wskazać osobę małoletnią jako stosującą przemoc domową.

Przemoc domowa dotyczy następującego kręgu osób:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwa i ich małżonków
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków
- c) rodzeństwa oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków
- d) osoby pozostającej w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwa i ich małżonków
- e) osoby pozostającej obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwa i ich małżonków
- f) osoby wspólnie zamieszkującej i gospodarującej oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwa i ich małżonków
- g) osoby pozostającej obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania
- h) małoletniego.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej. Zatem małoletni, który wie o stosowaniu przemocy domowej lub widział akt przemocy domowej, z mocy prawa jest osobą doznającą przemocy domowej.

IV. Czynności w ramach procedury Niebieskie Karty

Procedura Niebieskie Karty ma charakter interwencyjno-pomocowy. Łączy zatem działania zmierzające do przerwania przemocy i zapewnienia bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy oraz do odbudowania poczucia bezpieczeństwa osób doznających przemocy i uzyskania zmiany zachowania osoby stosującej przemoc.

Formularz Niebieska Karta – A wypełnia się w obecności osoby doznającej przemocy. Do wszczęcia procedury NK nie jest wymagana zgoda osoby doznającej przemocy. Jeżeli osobą doznającą przemocy jest małoletni, formularz NK-A wypełnia się w obecności jednego z rodziców małoletniego, a gdyby oboje rodzice byli osobami stosującymi przemoc domową, procedurę uruchamia się w obecności innej osoby pełnoletniej z kręgu rodzinnego małoletniego lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.

Formularz NK-A podpisuje czytelnie osoba, która go wypełnia, a następnie sporządza się jego kopię. Oryginał formularza NK-A należy bezzwłocznie przekazać do zespołu interdyscyplinarnego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby doznającej przemocy. Musi to nastąpić nie później niż w ciągu pięciu dni roboczych od dnia wypełnienia formularza. Kopię formularza pozostawia się w dokumentacji podmiotu, którego przedstawiciel wypełnił formularz NK-A.

Jednocześnie z wypełnionym formularzem NK-A osobie doznającej przemocy wręcza się formularz Niebieska Karta – B (NK-B). Jeżeli osobą doznającą przemocy jest małoletni, formularz NK-B wręcza się osobie pełnoletniej, w obecności której wypełniano formularz NK-A.

Osoba wszczynająca procedurę NK wykonuje następujące czynności:

1. Podejmuje działania interwencyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej.

2. Dokonuje wstępnej diagnozy sytuacji w związku z zaistnieniem uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej i przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej, a także, w miarę możliwości, z osobą stosującą przemoc.
3. W przypadku zagrożenia dobra dziecka informuje sąd rodzinny.
4. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa kieruje zawiadomienie do Policji lub prokuratury.

Jeżeli osobą wszczynającą procedurę jest lekarz, a osoba doznająca przemocy domowej ma widoczne ślady związane z przemocą fizyczną, niezbędne jest wypełnienie przez lekarza zaświadczenia o skutkach przemocy domowej, którego wzór został opracowany w Rozporządzeniu z dnia 29 sierpnia 2023 r. Ministra Zdrowia w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej.

Jeżeli osobą wszczynającą procedurę jest policjant lub funkcjonariusz Żandarmerii Wojskowej, dodatkowo powinien zostać wypełniony kwestionariusz szacowania ryzyka mający na celu ustalenie, czy zagrożone jest życie lub zdrowie osoby doznającej przemocy domowej oraz czy nie należy zastosować nakazów ochrony.

Jeżeli osobą wszczynającą procedurę jest pracownik socjalny, a osobą doznającą przemocy jest małoletni, należy każdorazowo rozważyć, czy nie zachodzi konieczność uruchomienia procedury na podstawie art. 12a Przem.Dom.Ust. w celu zapewnienia ochrony małoletniemu.

V. Działania interwencyjne

Działaniami interwencyjnymi mającymi na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobom doznającym przemocy domowej są przede wszystkim nakazy ochrony nakładane przez Policję, Żandarmerię Wojskową oraz sąd rejonowy.

Rodzaje nakazów ochrony:

- nakaz opuszczenia miejsca zamieszkania przez osobę stosującą przemoc domową oraz zakaz zbliżania się do miejsca zamieszkania na określonej odległość;
- zakaz zbliżania się do osoby doznającej przemocy;
- zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy;
- zakaz przebywania przez osobę stosującą przemoc domową w określonych miejscach, takich jak: szkoła, inna placówka oświatowa, miejsce pracy osoby doznającej przemocy, ośrodek sportu, inne miejsce, gdzie zwyczajowo przebywa osoba doznająca przemocy domowej.

Jeżeli nakaz ochrony jest nakładany przez Policję lub Żandarmerię Wojskową, trwa 14 dni. Jeżeli nakaz ochrony nakłada sąd rejonowy wydział cywilny, jest on bezterminowy. Sąd ma również możliwość wydania nakazu ochrony w trybie zabezpieczenia (sąd rozpatruje wniosek o zabezpieczeniu w terminie 3 dni) na czas trwania postępowania. Zabezpieczenie może również nastąpić poprzez przedłużenie uprzednio wydanego przez Policję lub Żandarmerię Wojskową nakazu ochrony.

O wydanie nakazu ochrony przez Policję lub Żandarmerię Wojskową może do tych podmiotów zwrócić się każdy, kto ma informację o przemocy domowej. A zatem każda z osób wszczynających procedurę Niebieskie Karty w przypadku zagrożenia życia lub zdrowia osoby doznającej przemocy powinna zwrócić się do Policji lub Żandarmerii Wojskowej o wydanie nakazów ochrony. Do sądu rejonowego o wydanie nakazów ochrony może się zwrócić pełnoletnia osoba doznająca przemocy, prokurator, a w przypadku gdy osobą doznającą przemocy jest małoletni, Rzecznik Praw Dziecka.

VI. Wstępna diagnoza

Osoba wszczynająca procedurę NK dokonuje wstępnej diagnozy przede wszystkim na podstawie rozmowy z osobą doznającą przemocy domowej oraz z osobą stosującą przemoc domową. Warunki, zakres i sposób przeprowadzenia tych rozmów określił ustawodawca w § 4 rozporządzenia NK, wskazując, że:

1. Rozmowę z osobą doznającą przemocy domowej przeprowadza się w warunkach gwarantujących swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz zapewniających bezpieczeństwo.
2. Osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się informacje w prostym, przejrzystym i przystępnym dla niej języku, z uwzględnieniem stanu i okoliczności, które mogą mieć wpływ na zdolność rozumienia i bycie rozumianym.
3. W trakcie rozmowy z osobą stosującą przemoc domową informuje się ją w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz wskazuje na konieczność zmiany sposobu postępowania.

Szczególna sytuacja może mieć miejsce, gdy osobą doznającą przemocy jest małoletni. Zachodzi wtedy konieczność zapewnienia należytej reprezentacji małoletniego podczas uruchamiania procedury i w jej trakcie. Zasadą jest, że jeżeli co najmniej jeden z rodziców mających pełnię władzy rodzicielskiej nie krzywdzi małoletniego ani nie chroni osoby stosującej przemoc, może on reprezentować małoletniego. Jeżeli jednak żaden z rodziców nie może reprezentować dziecka, robi to opiekun prawny lub faktyczny, inna pełnoletnia osoba najbliższa małoletniemu lub pełnoletnia osoba wskazana przez małoletniego. W przypadku reprezentacji małoletniego formularz Niebieska Karta – B wręcza się osobie reprezentującej.

VII. Powołanie grupy diagnostyczno-pomocowej (GDP)

Po otrzymaniu formularza NK-A zespół interdyscyplinarny w ciągu trzech dni roboczych od otrzymania formularza NK-A powołuje grupę diagnostyczno-pomocową. W jej skład obowiązkowo wchodzi policjant oraz pracownik socjalny. Poza nimi można powołać osoby pracujące w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w tym również osobę, która wypełniła formularz NK-A.

Po powołaniu grupy diagnostyczno-pomocowej ZI przekazuje jej formularz Niebieska Karta – A (w praktyce otrzymuje go pracownik socjalny powołany do tej grupy). Od momentu otrzymania formularza NK-A grupa diagnostyczno-pomocowa ma pięć dni roboczych, aby odbyć pierwsze posiedzenie. Przepisy nie regulują, jakie kwestie powinny stać się przedmiotem pierwszego posiedzenia ani w jakiej formie to posiedzenie ma się odbyć.

Kolejnymi czynnościami do wykonania w procedurze NK są: spotkanie z osobą doznającą przemocy domowej, wypełnienie druku Niebieska Karta – C oraz spotkanie z osobą stosującą przemoc domową i wypełnienie druku Niebieska Karta – D. Zgodnie z nowymi zasadami określonymi w Przem.Dom.Ust. z osobą doznającą przemocy domowej kontaktuje się pracownik socjalny będący członkiem GDP, a z osobą stosującą przemoc domową policjant będący członkiem GDP.

Wszystkie osoby powołane do GDP składają oświadczenie o zachowaniu w poufności wszelkich informacji, jakie powezmą w związku z członkostwem w grupie.

GDP we współpracy z osobą doznającą przemocy domowej ma za zadanie opracować indywidualny plan pomocy na rzecz osób pokrzywdzonych przemocą. Każda osoba powołana do GDP realizuje w ramach pracy w grupie swoje zadania zawodowe i służbowe. Plan pomocy

obejmuje spisanie zadań realizowanych przez poszczególnych członków GDP w ramach ich obowiązków służbowych i zawodowych według kolejności i rodzaju.

Szczegółowo ustawodawca określił jedynie obowiązki pracownika socjalnego (§ 16 rozporządzenia NK) oraz policjanta (§ 17 rozporządzenia NK).

Jednym z uprawnień członków GDP jest wystąpienie z wnioskiem do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową. W takiej sytuacji, jeżeli ZI skieruje osobę stosującą przemoc do jednego ze wskazanych programów, jej udział w programie jest obligatoryjny, a zaniechanie zgłoszenia się do programu lub jego nieukończenie może wiązać się z odpowiedzialnością za naruszenie art. 66c Kodeksu wykroczeń.

W pierwszej kolejności grupa diagnostyczno-pomocowa powinna motywować osobę stosującą przemoc domową do dobrowolnego zgłoszenia się po pomoc psychologiczną lub terapeutyczną. Jeżeli osoba stosująca przemoc z niej nie skorzysta lub odmówi skorzystania z takiej pomocy, może być skierowana przez ZI na wniosek GDP do udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym lub psychologiczno-terapeutycznym.

VIII. Dynamika grupy diagnostyczno-pomocowej

Skuteczność działań na rzecz osób doświadczających przemocy znacząco wzrasta, gdy specjaliści reprezentujący różne służby konstruktywnie ze sobą współpracują. To wspólne działanie jest procesem.

Co jest w nim ważne:

- Znajomość kompetencji każdej ze służb.
- Rozumienie różnych aspektów zjawiska przemocy domowej.
- Określenia celów i ról poszczególnych profesjonalistów.
- Umiejętności komunikacyjne wszystkich członków grupy.

Efektywność współpracy zależy też od jakości wzajemnych relacji oraz wypracowanych strategii postępowania podczas tworzenia planu pomocy.

Podczas pracy w ramach GDP jej członkowie stają się **zespołem**.

Co podnosi efektywność GDP?

Kluczowe jest, aby członkowie grupy oraz osoby delegujące ich do tego zadania miały świadomość, że biorą udział **w procesie grupowym** i bez zadbania o ten proces nie staną się efektywnym zespołem. Specjaliści (pracownicy socjalni, dzielnicowi, pedagodzy czy psychologowie) z powodu m.in. presji czasu, presji wyniku (bezpośredni przełożeni koncentrują się na osiągnięciu szybkiego efektu) chcą jak najszybciej przejść do tworzenia ścieżki pomocy dla konkretnej rodziny, traktując siebie i klientów jako narzędzie w dochodzeniu do obranego celu, jakim jest wypełnienie zadań danej służby. Często towarzyszy temu frustracja przejawiająca się niechęcią do współpracy, powątpiewanie w jej sens i skuteczność.

Zanim grupa osiągnie etap pełnej współpracy, musi przejść przez kilka faz. Wyróżnia się cztery etapy organizacji pracy zespołu:

- Formowanie.
- Burzenie.

- Normowanie.
- Realizacja/Działanie/Konstruktywna współpraca.

Formowanie to etap cechujący wysoki stopień niepokoju. Członkowie wywierają na sobie pierwsze wrażenia, określają wzorce zachowań, przydzielają poszczególnym osobom role. Uwaga grupy jest skoncentrowana na strukturze grupy oraz rolach jej poszczególnych członków.

Czego można się spodziewać na tym etapie:

	ZADANIA	ZACHOWANIA	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE
ETAP FORMOWANIA	<ul style="list-style-type: none"> • Poszukiwanie sensu uczestnictwa w grupie • Budowanie ram dla uczestnictwa w grupie • Próby nadania grupie struktury 	<ul style="list-style-type: none"> • Powątpiewanie w sens grupy • Brak zaufania lub zaangażowania • Skupianie się na osobie prowadzącej • Dyskusje nie na temat • Zbyt wiele gadania • Nikt nie bierze odpowiedzialności za działanie grupy • Poszukiwanie prostych/ standardowych rozwiązań (np. wniosek do sądu o wgląd w sytuację rodziny) • Cisza 	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnienie, jaki jest cel grupy • Wyjaśnienie zadań • Określenie przebiegu i celu spotkania (czas, zachowania, które można zaakceptować) – wspólne opracowanie reguł pracy grupy • Nazywanie tego, co dzieje się na spotkaniu (np. widzę, że mamy różną wiedzę na temat rodziny; rozumiem, że nie każdy ma przekonanie, że w rodzinie dochodzi do przemocy; nie mamy spójności, kto tu jest osobą stosującą przemoc)

Ciąg dalszy tabeli na str. 18

	ZADANIA	ZACHOWANIA	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE
ETAP FORMOWANIA		<ul style="list-style-type: none"> • Zachowania ucieczkowe: intelektualizowanie, mgliste odpowiedzi • Sprawianie wrażenia pewności siebie 	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentrowanie się na faktach • Dbanie o to, aby każdy powieździ

Burzenie/konflikt to etap konfrontacji. Po wzajemnym rozpoznanie się członkowie zaczynają wyrażać własne opinie. Na tym etapie pojawiają się różnice zdań oraz konflikty. To bardzo istotny etap tworzenia spójnego zespołu.

Czego można się spodziewać na tym etapie:

	ZADANIA	ZACHOWANIA	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE
ETAP BURZENIA	<ul style="list-style-type: none"> • Wyjaśnianie nieporozumień • Ujawnianie istniejących różnic • Tworzenie nowego podziału ról i nowej struktury 	<ul style="list-style-type: none"> • Rywalizacja • Zajmowanie dużej przestrzeni swoją osobą – długie wypowiedzi, negowanie • Krytyka • Ostra konfrontacja (np. co zrobiłeś, dla czego się nie przygotowałeś) • Silne koncentrowanie się na swoich potrzebach • Śmiech 	<ul style="list-style-type: none"> • Promowanie różnorodnych punktów widzenia • Dopytywanie, czy każdy członek grupy akceptuje dotychczasowe ustalenia • Dzielenie dużych problemów na mniejsze • Docenianie nawet małych sukcesów • Dbanie o to, aby każdy powiedział o swoim odbiorze sytuacji

ciąg dalszy tabeli na str. 19

• Walka o nieformalne przywództwo • Reakcje emocjonalne na wymogi zadania • Kwestionowanie wartości i wykonalności zadania • Tworzą się utarte ścieżki (przywiązanie do pierwszych pomysłów) • Nierealistyczne oczekiwania • Różne tempo rozwoju uczestników (uczestnicy w różnym tempie przekonują się do pracy grupy) • Uświadomienie wagi i stopnia trudności problemów • Chęć przerwania problemów „do góry” (np. niech zajmie się tym prokuratura) • Dyskutowanie ze sobą, sprzecznienie się • Podział na obozy, a problem nie zostaje rzeczowo rozważony	• Promowanie różnorodnych punktów widzenia • Dopytywanie, czy każdy członek grupy akceptuje dotychczasowe ustalenia • Dzielenie dużych problemów na mniejsze • Docenianie nawet małych sukcesów • Dbanie o to, aby każdy powiedział o swoim odbiorze sytuacji

Normowanie to etap, na którym pojawiają się normy grupy, czyli modulatory zachowań niezbędne do efektywnego jej funkcjonowania.

Czego można się spodziewać na tym etapie:

	ZADANIA	ZACHOWANIA	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE
ETAP NORMALIZACJI	<ul style="list-style-type: none"> • Budowanie zaangażowania 	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwój spójności grupy • Wyłaniają się normy, dochodzi do przewzięcia konfliktów i oporu • Rozwija się wzajemne wsparcie • Zespół dzieli świat na „nas” i „nich” • Dyskusje zastępują działanie • Na przeszkodzie stają nieoczekiwane problemy 	<ul style="list-style-type: none"> • Otwarta wymiana istotnych interpretacji • Otwarta wymiana opinii nt. zadania • Komunikowanie poglądów i uczuć • Autoanaliza i samodzielne dochodzenie do rozwiązania nieporozumień • Zachęcanie do odpowiedzialności i obowiązkami, np. podział zadań w pozytywnym przekazywaniu informacji • Koncentrowanie się na celu i harmonogramie

Konstruktywna praca/działanie – po sformowaniu grupy następuje okres jej normalnej pracy, jako zespołu. Grupa staje się rzeczywistym zespołem. Przejście przez pierwsze trzy fazy powoduje zatem dużą wydajność. Ukształtowany zespół przechodzi do fazy harmonijnej współpracy, bierze na siebie odpowiedzialność za przyjęte cele i sposoby ich osiągnięcia.

Czego można się spodziewać na tym etapie:

ZADANIA	ZACHOWANIA	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE
<ul style="list-style-type: none"> • Osiągnięcia i realizacja celów grupy 	<ul style="list-style-type: none"> • Role poszczególnych członków postrzegają się w kategoriach funkcjonalności wobec zadania • Elastyczność w działaniu • Otwartość w dzieleniu się swoimi przemyśleniami • Wyłaniają się rozwiązania • Fala konstruktywnej pracy nad zadaniem • Uczestnicy doświadczają postępu na drodze do celu • Energia grupy skupiona na zadaniu • Grupa przyjmuje na siebie zbyt wiele obowiązków • Poszczególni członkowie zespołu działają samodzielnie bez ustalenia tego z grupą • Problemy z komunikacją 	<ul style="list-style-type: none"> • Ustalenie własnego kursu działania • Ustalenie częstotliwości spotkań – rytuały • Ustalenie sposobu komunikowania się między spotkaniami • Ustalenie tego, czy każdy wie, co ma robić i czego potrzebuje, aby efektywniej zrealizować swoje zadanie • Koncentracja na warunkach realizacji celu • Sprawdzanie stopnia realizacji celu • Poszukiwanie alternatywnych rozwiązań

Ciąg dalszy tabeli na str. 22

	ZADANIA	ZACHOWANIA	DZIAŁANIA WSPIERAJĄCE
ETAP DZIAŁANIA		<ul style="list-style-type: none"> Spadek motywacji wynikający z nieskuteczności założonych działań (np. klientka zachęcana do współpracy nie podejmuje jej) 	

GDP oprócz wiedzy merytorycznej potrzebuje czasu, aby efektywnie współpracować. W niektórych grupach, których członkowie często współpracują, etapy procesu grupowego przebiegają szybciej, nawet w czasie jednego spotkania, ale warto jest mieć ich świadomość, aby nimi zarządzać.

Ważne: Jeśli grupa zbagatelizuje któryś z etapów procesu (nie da sobie czasu), będzie miała trudności w osiągnięciu etapu konstruktywnej współpracy, a działania mogą okazać się pozorne.

1. Techniki komunikacyjne pomocne w kreowaniu procesu grupowego

Techniki służące wzajemnemu zrozumieniu:

Parafraza

Parafraza to powiedzenie tego, co zrozumieliśmy z wypowiedzi rozmówcy.

Kiedy?

Stosuj parafrazę wtedy, gdy nie do końca rozumiesz wypowiedź rozmówcy i jego intencje nie są dla Ciebie jasne. Dajesz mu możliwość weryfikacji.

W jakim celu?

- Aby pokazać, że słuchasz i koncentrujesz się na wypowiedziach partnera.

- Aby sprawdzić, czy dobrze rozumiesz intencje rozmówcy.
- Aby uporządkować treść rozmowy i skupić uwagę na poruszanych kwestiach.
- Aby okazać zainteresowanie i zrozumienie dla rozmówcy oraz zachęcić go do dalszej wypowiedzi.

Jak?

Powtórz własnymi słowami wypowiedź rozmówcy tak, jak ją rozumiesz.

Powiedz np.: „O ile cię dobrze zrozumiałem...”, „Z tego, co rozumiem...”, „Chodzi ci o to... czy tak?”, „Rozumiem, że pytasz...”

Pamiętaj!

Korzystając z parafrazy, nie oceniaj i w żaden sposób nie wartościuj wypowiedzi rozmówcy. Odlóż na bok własny punkt widzenia. Zrozumieć, to wcale nie znaczy zgodzić się. Parafraza nie powinna zawierać nic więcej niż to, co usłyszałeś.

Zadawanie pytań

Pytania pozwalają zdobyć informacje, pomagają we wzajemnym zrozumieniu, umożliwiają poszukiwanie rozwiązań.

Kiedy?

Na każdym etapie pracy w grupie.

W jakim celu?

- Aby zdobyć informacje.
- Aby wyjaśnić wątpliwość i nieporozumienia.
- Aby zachęcić rozmówcę do poszukiwania rozwiązań.
- Aby przeanalizować możliwe propozycje rozwiązań.

Jak?

Zadawaj pytania dostosowane do konkretnego celu. Stosuj zarówno pytania otwarte, jak i zamknięte.

Pytania otwarte zaczynają się słów: „co, kiedy, ile, jak, gdzie, dlaczego, po co...?”

Wykorzystanie pytań otwartych można porównać do łowienia ryb – za pomocą sieci usiłujesz złowić dużą ilość gatunków ryb, innymi słowy

zbierasz różne informacje. Poprzez pytania otwarte zmuszasz rozmówcę do myślenia, a więc budujesz jego świadomość i odpowiedzialność za postawiony problem oraz zachęcasz go do współpracy.

„Co się stało? Jak myślisz, gdzie tkwi problem? Jakie są twoje oczekiwania związane z naszą pracą?”

Pytania zamknięte to pytania zaczynające się od słowa „czy” i mające jedną, jedyną odpowiedź: „tak” lub „nie”.

Pytania zamknięte przypominają łowienie ryb za pomocą wędki – starasz się wtedy złapać jedną rybę, czyli uzyskać odpowiedź typu „tak” lub „nie”.

„Czy zgadzasz się na moją propozycję? Czy takie rozwiązanie jest dla ciebie do przyjęcia?”

Pamiętaj: *Nie zadawaj pytań sugerujących odpowiedź czy rozwiązanie. Zadawaj pytania, kiedy naprawdę chcesz dowiedzieć się, co sądzi Twój rozmówca. Nie używaj pytań do przekonywania.*

Podsumowywanie

Podsumowanie to ponowne przedstawienie najważniejszych kwestii, myśli, odczuć, które pojawiły się w rozmowie.

Kiedy?

- Na zakończenie pracy grupy.
- Na zakończenie każdej części pracy grupy.

W jakim celu?

- Aby zebrać najważniejsze fakty i potwierdzić rozumienie.
- Aby pokazać, jaki postępek został osiągnięty, i zachęcić do dalszych wysiłków.
- Aby upewnić się, że wszystkie sprawy w danej części spotkania zostały omówione i można przejść do następnej lub zakończyć spotkanie.
- Aby rozmówca mógł skorygować Twoje rozumienie jego wypowiedzi.

Jak?

Przedstaw sam najważniejsze kwestie lub zachęć rozmówcę do przedstawienia kwestii, które dotychczas zostały poruszone.

Możesz dokonać podsumowania przez:

- Pośrednie wyrażenie prośby o podsumowanie, np.: „To może podsumujemy naszą rozmowę?” „To, co dotąd padło, można by podsumować w następujących punktach...”
- Osobiste podsumowanie, np. „Wygląda, że najważniejsze kwestie, które dotąd padły, to... Czy coś pominąłem?”

Techniki służące angażowaniu uczestników

Wyciąganie

Wyciąganie to sposób zachęcenia ludzi, by głębiej wyjaśnili i sprecyzowali swoją wypowiedź, to przesłanie komunikatu: „Jestem z tobą, w pełni cię rozumiem, teraz powiedz mi coś więcej”.

Kiedy?

- Wyciąganie jest pomocne w sytuacjach, gdy ktoś niezbyt jasno się wypowiada lub wydaje mu się, że jest zrozumiałą, ale jego wypowiedź pozostaje niejasna.
- Idea wyciągania opiera się na stwierdzeniu: „Masz dużo czasu, opowiedz mi wszystko”.
- Decydując się na wyciąganie, zadaj sobie pytanie: „Czy myślę, że rozumiem sedno tego, co on (ona) chce powiedzieć?”. Jeśli odpowiedź brzmi „nie” – zacznij wyciągać.

Jak?

- Technika wyciągania jest najefektywniejsza w połączeniu z parafrazą, ale nie stosuj jej zamiast parafrazy. Oto przykłady:
„Myślę, że pani B., jak każda osoba doznająca przemocy, nie będzie współpracować”.
„O ile dobrze cię zrozumiałem, uważasz, że większość osób doświadczających przemocy nie chce współpracować (parafraza). Czy mógłbyś podać jakiś przykład tego, co masz na myśli? (wyciąganie)”
- Po parafrazie zadawaj pytania otwarte, np. „Co przez to rozumiesz?”, „Jak to widzisz?”

- Inną metodą wyciągnięcia jest sparafrazowanie wypowiedzi rozmówcy, a następnie użycie łącznika, takiego jak: „więc...”, „bo...” lub „i...”, i zawieszenie głosu. Oto przykład:

„Mówisz, żeby poczekać jeszcze z doniesieniem do prokuratury, bo...”.

Odzwierciedlanie

Odzwierciedlanie to technika służąca dokładnemu odtworzeniu usłyszanej wypowiedzi. Jest to skrajnie formalna postać parafrazy polegająca na wiernym powtórzeniu słów rozmówcy – „odbiciu ich w lustrze” (stąd nazwa). Niektórzy ludzie potrzebują takiego stopnia precyzji wypowiedzi, by czuć się należycie uważnie wysłuchanym.

Kiedy?

- Im bardziej członkowi grupy/osobie prowadzącej spotkanie zależy na podkreśleniu swojej neutralności, tym częściej powinien stosować odzwierciedlanie zamiast parafrazy.
- Stosowanie techniki odzwierciedlania pozwala budować zaufanie w nowo powstałej grupie, która nie miała do tej pory kontaktu z taką formą pracy.
- Odzwierciedlanie zwiększa tempo powolnej dyskusji, nadaje się więc do zastosowania przy prowadzeniu burzy mózgów.

Jak?

- Jeżeli twój rozmówca wypowiedział pojedyncze zdanie, powtórz je dokładnie, jeśli wypowiedział kilka zdań – powtórz kluczowe słowa i frazy.
- Używaj słów swojego rozmówcy, nie swoich.
- Odzwierciedlanie słów rozmówcy a odzwierciedlanie jego tonu czy wyrazu twarzy to dwie różne rzeczy. Mów tonem ciepłym i akceptującym niezależnie od tego, jak brzmiał głos rozmówcy.
- Bądź sobą. Zachowaj swoje gesty i swój ton głosu. Pamiętaj, że celem stosowania odzwierciedlania jest budowanie zaufania.

Równoważenie

Dyskusja często przybiera kierunek nadany jej przez kilka pierwszych osób zabierających głos. Stosując równoważenie, można wyjść z tego ograniczenia, pytając o inne poglądy, które dotychczas nie zostały ujawnione przez osoby biorące udział w dyskusji.

Kiedy?

- Równoważenie przeciwstawia się powszechnemu przekonaniu, że „milczenie oznacza zgodę”. Dzięki równoważeniu osoby, które nie czują się wystarczająco bezpieczne, by wyrazić poglądy postrzegane przez nich jako niepopularne, mogą je ujawnić.
- Równoważenie pomaga nie tylko indywidualnym uczestnikom potrzebującym wsparcia w danym momencie. Wpływa pozytywnie również na normy grupy jako całości. Przesyła komunikat: „Wszystko, co powiecie, jest do przyjęcia, niezależnie od tego, jakie poglądy głosicie”.

Jak?

Oto kilka przykładów równoważenia:

„Znamy już stanowisko trzech osób. Czy ktoś zaproponuje inny sposób spojrzenia na tę sprawę?”

„Co sądzą inni?”

„Czy wszyscy się z tym zgadzają?”

„Poznaliśmy punkt widzenia X i punkt widzenia Y. Czy jest trzeci punkt widzenia?”

Tworzenie przestrzeni

Tworzenie przestrzeni sprawia, że mało aktywna osoba otrzymuje komunikat: „Jeśli nie chcesz mówić, to w porządku, ale jeśli chciałbyś coś powiedzieć, teraz masz okazję”.

Kiedy?

- W każdej grupie są uczestnicy, którzy dużo mówią, oraz tacy, którzy rzadziej zabierają głos. Jeśli dyskusja przebiega w szybkim tempie,

osoby nieśmiałe mogą mieć problemy ze znalezieniem odpowiednich słów.

- Niektórzy ludzie nie zabierają głosu, bo obawiają się bycia postrzeganymi jako niegrzeczni czy rywalizujący. Inni milczą, kiedy są w nowej grupie, i nie są pewni, co jest akceptowane, a co nie. Jeszcze inni zachowują swoje myśli dla siebie, bo są przekonani, że ich pomysły nie są „tak dobre” jak pomysły innych. We wszystkich tych przypadkach bardzo pomocny staje się prowadzący spotkanie, który tworzy dla nich przestrzeń, aby mogli się włączyć.

Jak?

- Uważaj na cichych uczestników, na ich język ciała czy mimikę twarzy, które mogą wyrażać chęć mówienia.
- Zaproś ich do mówienia. Na przykład: „Czy chciałbyś coś dodać?”
- Jeśli nie dają się namówić – nie naciskaj. Każdy ma prawo włączyć się wtedy, kiedy sam tego chce.
- Jeśli niektórzy uczestnicy zabierają głos o wiele częściej niż inni i dominują dyskusję, zaproponuj, aby każdy po kolei mógł się wypowiedzieć.

2. Narzędzia interwencyjne

Stosuj bumerang

Kiedy?

Uczestnik kwestionuje pytanie lub zadanie postawione przez prowadzącego czy wyniki pracy grupy.

Jak?

Odbij pytanie lub wątpliwość do osoby, która je wyraża.

A: „Rozważanie tego problemu nie ma najmniejszego sensu!”

B: „Spróbuj zaproponować, co powinniśmy teraz zrobić”.

Domagaj się przestrzegania ustalonych zasad

Kiedy?

Uczestnicy przerywają sobie nawzajem, obrażają się, spóźniają.

Jak?

Przypomnij wspólnie wypracowane zasady.

Nazwij otwarcie to, co złego dzieje się podczas spotkania.

Kiedy?

Cisza, małe zaangażowanie, konflikty, napięcie, zdenerwowanie, śmiechy, żarty itp.

Jak?

Uczciwie i otwarcie nazwij to, co widzisz i czujesz tak, by cała grupa mogła sobie poradzić z problemem.

IX. Zakończenie procedury Niebieskie Karty

O zakończeniu procedury Niebieskie Karty decyduje GDP. Zgodnie z art. 9h Przem.Dom.Ust. może to nastąpić w dwóch przypadkach:

- 1) ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej;
- 2) rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań.

Pierwsza sytuacja ma miejsce, gdy stwierdzono, że przemoc występowała, ale z uwagi na podjęte działania lub z przyczyn losowych ustała, a z okoliczności wynika, że nie powinna się powtórzyć. Druga z wymienionych przesłanek zakończenia procedury występuje, gdy zachodzą przeszkody formalne do prowadzenia procedury lub gdy GDP nie uda się ustalić, czy dochodziło do przemocy. Bez względu jednak na przyczynę (podstawę) zakończenia procedury NK w chwili jej zakończenia rozpoczyna się dziewięciomiesięczny monitoring osób objętych procedurą NK prowadzony przez GDP.

O zakończeniu procedury NK należy pisemnie powiadomić osobę doznającą przemocy domowej i osobę stosującą przemoc domową. Informację na piśmie wręcza się tym osobom lub przesyła do ich miejsca zamieszkania.

X. Wskazania do monitorowania sytuacji rodziny po zakończeniu procedury Niebieskie Karty

Wskazany wyżej dziewięciomiesięczny monitoring osób uprzednio objętych procedurą NK sprowadza się do analizy i oceny sytuacji tych osób. Zakres czynności mogących wchodzić w zakres monitoringu określa § 21 rozporządzenia NK. Należą do nich: składanie wizyt sprawdzających stan bezpieczeństwa w związku z zakończoną procedurą NK, poradnictwo i udzielanie wsparcia. Szczegółowy zakres i częstotliwość czynności podejmowanych w ramach monitoringu określa GDP.

Monitoring nie można ani skrócić, ani przedłużyć. Zaczyna się on automatycznie w chwili zakończenia procedury NK i kończy z upływem dziewięciu miesięcy. Do podejmowania działań w ramach monitoringu są zobowiązani wszyscy członkowie GDP, przy czym skład GDP może ulegać zmianie zarówno w trakcie realizacji procedury NK, jak i w trakcie monitoringu.

Jeżeli w trakcie monitoringu dojdzie do aktu przemocy domowej, konieczne jest ponowne uruchomienie procedury Niebieskie Karty, a zatem wypełnienie formularza Niebieska Karta – A i przekazanie go do zespołu interdyscyplinarnego, który powoła nową grupę diagnostyczno-pomocową. Wszczęcie nowej procedury NK nie kończy ani nie przerywa monitoringu, który jest realizowany równolegle.

XI. Opis czynności podejmowanych przy wszczynaniu kolejnej procedury Niebieskie Karty w rodzinie

Jeżeli w trakcie trwania procedury NK zaistnieje podejrzenie ponownego użycia przemocy, postępuje się w następujący sposób:

1. Jeżeli podejrzenie ponownego wystąpienia przemocy domowej ma członek GDP, **na jej posiedzeniu wypełnia się formularz NK-C w części przeznaczonej do udokumentowania ponownego aktu przemocy.**
2. Jeżeli podejrzenie ponownego wystąpienia przemocy ma osoba niebędąca członkiem GDP, a jednocześnie **uprawniona do wszczęcia procedury NK, wypełnia ona formularz NK-A w zakresie niezbędnym do opisanie nowego zdarzenia.**

W tym drugim przypadku ponownie zaczynają obowiązywać terminy i czynności takie jak przy wszczęciu procedury NK, czyli formularz NK-A należy bezzwłocznie przekazać do ZI, który w ciągu trzech dni przekaże go do GDP, która musi odbyć posiedzenie w ciągu pięciu dni od otrzymania formularza.

XII. Przesłanki zawiadamiania organów ścigania i sądu rodzinnego w sprawach dotyczących przemocy domowej – wskazania do sporządzenia pism do sądu i prokuratury

Przemoc domowa nie zawsze jest przestępstwem. Poszczególne zachowania lub zaniechania osoby stosującej przemoc domową mogą pełnić znamiona czynów karalnych. Zwyczajowo o przestępstwie związanym ze stosowaniem przemocy domowej mówi się w przypadku art. 207 § 1 i § 1a Kodeksu karnego (KK), czyli znęcania się fizycznego lub psychicznego nad osobą najbliższą lub osobą nieporadną ze względu na wiek. Lista przestępstw, jakich może się dopuścić osoba stosująca przemoc domową, jest długa i uzależniona od tego, jakiego rodzaju przemocy (fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej czy zaniedbania) dopuszcza się osoba stosująca przemoc domową.

Poza wspomnianym już przestępstwem znęcania statystycznie najczęściej osoby stosujące przemoc domową dopuszczają się przestępstw opisanych w poniższych paragrafach:

Art. 157 § 1. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia, inny niż określony w art. 156 § 1, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Kto powoduje naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia trwający nie dłużej niż 7 dni, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

§ 3. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 lub 2 działa nieumyślnie, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 2 lub 3, jeżeli naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia nie trwał dłużej niż 7 dni,

odbywa się z oskarżenia prywatnego, chyba że pokrzywdzonym jest osoba najbliższa zamieszkująca wspólnie ze sprawcą.

§ 5. Jeżeli pokrzywdzonym jest osoba najbliższa, ściganie przestępstwa określonego w § 3 następuje na jej wniosek.

Art. 190 § 1. Kto grozi innej osobie popełnieniem przestępstwa na jej szkodę lub na szkodę osoby dla niej najbliższej, jeżeli groźba wzbudza w osobie, do której została skierowana lub której dotyczy, uzasadnioną obawę, że będzie spełniona, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Ściganie następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Art. 190a § 1. Kto przez uporczywe nękanie innej osoby lub osoby dla niej najbliższej wzbudza u niej uzasadnione okolicznościami poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia lub istotnie narusza jej prywatność, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 2. Tej samej karze podlega, kto, podszywając się pod inną osobę, wykorzystuje jej wizerunek, inne jej dane osobowe lub inne dane, za pomocą których jest ona publicznie identyfikowana, przez co wyrządza jej szkodę majątkową lub osobistą.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 15.

§ 4. Ściganie przestępstwa określonego w § 1 lub 2 następuje na wniosek pokrzywdzonego.

Obowiązek zawiadomienia Policji lub prokuratury ciąży na każdym, kto ma podejrzenie popełnienia przestępstwa – art. 304 Kodeksu postępowania karnego. Dodatkowo na osoby, które w związku z działalnością służbową lub zawodową podejrzewają popełnienie przestępstwa ściganego z urzędu związanego ze stosowaniem przemocy domowej, również mają obowiązek zgłosić ten fakt Policji lub prokuraturze – art. 12 Przem.Dom.Ust.

Niezawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa ciężkiego uszczerbku na zdrowiu (art. 156 KK), zgwałcenia w typie kwalifikowanym

(art. 197 § 3–5 KK), naruszeniu sfery seksualnej małoletniego poniżej lat 15 (art. 200 KK) jest przestępstwem zagrożonym karą do 3 lat pozbawienia wolności (art. 240 KK).

Prawo nie przewiduje usystematyzowanej formy, jaką powinno przybrać zawiadomienie. Może ono mieć formę zarówno pisemną, jak i ustną. Wybierając formę pisemną, należy pamiętać o wskazaniu kto, kiedy, gdzie, jakiego przestępstwa miałby się dopuścić, przeciwko komu, skąd pochodzą informacje wskazane w zawiadomieniu (źródło informacji) oraz jakie ewentualnie dowody mógłby (powinien) przeprowadzić organ prowadzący postępowanie karne. Należy pamiętać, że w zawiadomieniu należy powstrzymać się od formułowania własnych opinii na temat tego, czy opisywane zachowanie miało miejsce, i czy wypełnia ono znamiona przestępstwa. W zawiadomieniu bowiem formułuje się jedynie przypuszczenie popełnienia przestępstwa. Nie ma również obowiązku wskazania kwalifikacji prawnej czynu (z jakiego artykułu popełniono przestępstwo).

XIII. Zawiadomienie sądu opiekuńczego

Podstawą prawną zawiadomienia sądu opiekuńczego (sądu rodzinnego) jest art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego w brzmieniu:

Art. 572 § 1. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd opiekuńczy.

§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub osobami psychicznie chorymi.

Z urzędu wszczynane są sprawy dotyczące m.in. zagrożenia dobra dziecka. Prawo celowo nie wskazuje konkretnych przesłanek precyzujących, kiedy i jakie sprawy mają być wszczynane, aby każdorazowo mógł o tym zadecydować sąd. W piśmiennictwie wskazuje się, że okoliczności uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu to: „takie okoliczności, które w świetle doświadczenia życiowego w konkretnym stanie faktycznym wywołują istotne prawdopodobieństwo naruszenia interesów osobistych lub majątkowych dziecka. Z tych względów w piśmiennictwie wskazuje się, że ingerencję sądu opiekuńczego uzasadniają jedynie przypadki, w których zagrożenie dotyczy istotnych spraw dziecka i jest poważne”²².

Podobnie jak w przypadku zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, również i w przypadku zawiadomienia sądu opiekuńczego nie przewidziano jego sformalizowanej formy. W tym jednak wypadku co do zasady powinno przybrać formę pisemną. Swego rodzaju wytyczne do sposobu formułowania zawiadomienia sądu opiekuńczego sformułował Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 września 2019 r. (sygn. akt IV KK 365/18), stwierdzając, że:

Ośrodek pomocy społecznej ma obowiązek wystąpić do wydziału rodzinnego i nieletnich właściwego sądu rejonowego, gdy istnieje

podejrzanie zaniedbań względem dzieci, zagrożenia bezpieczeństwa lub życia nieletnich, zaniedbań rodzicielskich, stosowania przemocy, braku umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, które mają destrukcyjny wpływ na rozwój dzieci lub osób niepełnosprawnych zamieszkujących w rodzinie oraz w przypadku każdej niepokojącej sytuacji, która może wpływać na bezpieczeństwo osób wchodzących w skład rodziny. Uzasadnienie takiego wystąpienia powinno zawierać informację o znanych urzędowi wszelkiego rodzaju niepokojących zdarzeniach wskazujących na potrzebę podjęcia przewidzianych prawem działań przez sąd rodzinny i nieletnich. Urząd może we wniosku o wgląd w sytuację rodziny sugerować np. podjęcie stosownych działań mających na celu ograniczenie władzy rodzicielskiej czy zastosowanie środka zapobiegawczego poprzez wyznaczenie kuratora sądowego dla rodziny. Ewentualne oceny zawarte w pisemnym wystąpieniu muszą opierać się na znanych faktach i nie mogą wykraczać poza rzeczową potrzebę uzasadnienia tego pisma².

Zatem formułując zawiadomienie do sądu rodzinnego, należy przedstawić znane fakty, wskazać źródło posiadanych informacji oraz do minimum ograniczyć się przy formułowaniu własnych ocen zaistniałej sytuacji, pozostawiając prawo formułowania oceny sądowi. Nie wyklucza to zaproponowania możliwych rozwiązań, np. skierowania osób do konkretnego oddziaływania czy wykonania diagnozy. Wskazaniem w tym zakresie powinien być art. 109 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (KRiO), który zawiera listę zarządzeń, jakie może wydać sąd opiekuńczy:

Art. 109 § 2 KRiO:

§ 2. Sąd opiekuńczy może w szczególności:

1) zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia

² www.sn.pl, dostęp: 3 grudnia 2023 r.

dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń;

2) określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, albo poddać rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun;

3) poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego;

4) skierować małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi;

5) zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej albo powierzyć tymczasowo pełnienie funkcji rodziny zastępczej małżonkom lub osobie, niespełniającym warunków dotyczących rodzin zastępczych, w zakresie niezbędnych szkoleń, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej albo zarządzić umieszczenie małoletniego w zakładzie opiekuńczo-leczniczym, w zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym lub w zakładzie rehabilitacji leczniczej.

XIV. Ważne dla przeciwdziałania przemocy domowej miejsca na Ursynowie

Ośrodek Pomocy Społecznej dla Dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy
ul. Cybisa 7, 02-784 Warszawa, tel.: 22 544 12 00, e-mail: sekretariat@ops-ursynow.pl

Oferuje poradnictwo w zakresie m.in. przeciwdziałania przemocy domowej; Pomaga osobom doświadczającym przemocy w uzyskaniu schronienia.

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej dla Dzielnicy Ursynów m.st. Warszawy integruje i koordynuje działania służb i instytucji powołanych do udzielania pomocy rodzinom, w których występuje problem przemocy domowej.

Komisariat Policji Warszawa-Ursynów

ul. Janowskiego 7, 02-784 Warszawa, tel.: 47 72 319 78 (czynny całą dobę),
e-mail: dyzurny.kp-ursynow@ksp.policja.gov.pl

Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Dzielnicowy Zespół Ursynów

Zespół wspiera mieszkańców Ursynowa, którzy doświadczają problemów związanych z używaniem alkoholu albo alkoholu w połączeniu z innymi substancjami psychoaktywnymi, oraz osoby, które dostrzegają tego typu problemy u członków rodziny lub u innych osób ze swojego otoczenia: Bezpłatna, fachowa pomoc:

- motywowanie do podjęcia leczenia w sytuacji uzależnienia i/lub współuzależnienia
- udzielanie informacji o możliwościach podjęcia odpowiedniej terapii
- kierowanie na badanie biegłych sądowych i wniosków do Sądu o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego

- wsparcie w trakcie i po zakończeniu terapii odwykowej/uzależnień/
DDA

Konsultacje w siedzibie Komisji przy ul. Dereniowej 52/54 lub telefoniczne:
22 443 75 42 (kontakt tylko w trakcie trwania dyżurów)

Adres do korespondencji: Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych - Dz. Z. Ursynów, al. KEN 61, 02-777 Warszawa, krpaursynow@um.warszawa.pl

Sąd Rejonowy dla Warszawy-Mokotowa V Wydział Rodzinny i Nieletnich, adres do korespondencji: ul. Chałubińskiego 8, 00-613 Warszawa

Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ursynów, adres do korespondencji:
ul. Nowowiejska 26B, 02-010 Warszawa

1,5%
TY

cała reszta

MY

Razem 100% dla rodziny

Od prawie 30 lat wspieramy rodziny w pokonywaniu kryzysów związanych z rozstaniem, przemocą czy trudnościami wychowawczymi.

Wpisz nas do swojego rozliczenia PIT: **KRS 0000145996**

Pobierz lub wypełnij PIT online na naszej stronie!

Stowarzyszenie OPTA www.opta.org.pl

